

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΔΡΑΜΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Μέρος Β'

Αντιλαμβανόμενη ασφάλεια των ελληνικών φυτικών τροφίμων

Πεποιθήσεις
καταναλωτών
σχετικά με τη χρήση
φυτοπροστατευτικών

Δράμα, Οκτώβριος, 2023

Υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων και ασφάλεια των ελληνικών φυτικών τροφίμων, από την σκοπιά του καταναλωτή

Η σημασία της αξιόπιστης πληροφόρησης

Κωνσταντίνος Β. Σίμογλου¹ και Εμμανουήλ Ροδιτάκης^{2,3}

¹ Τμήμα Ποιοτικού και Φυτογείονομικού Ελέγχου, Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Δράμας, 66133 Δράμα

² Τμήμα Γεωπονίας, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Εσταυρωμένος, 71004 Ηράκλειο

³ Ινστιτούτο Αγροδιατροφής και Επιστημών Ζωής, Κέντρο Ερευνών Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου, 71410, Ηράκλειο

Εισαγωγή

Η έρευνα σχετικά με τις επιπτώσεις των γεωργικών φαρμάκων στην υγεία μέσω της διατροφής είναι ασαφής, γεγονός που καθιστά δύσκολη την πρόσβαση του κοινού σε αξιόπιστες πληροφορίες. Υπάρχει επίσης ανεπαρκής συζήτηση για τον ρόλο των φυτοπροστατευτικών προϊόντων (ΦΠ) στην βιώσιμη παραγωγή τροφίμων. Η αξιολόγηση των κινδύνων και των οφελών των φυτοφαρμάκων παραμένει δημόσιο μέλημα. Η αντίληψη του κοινού για τους κινδύνους μπορεί να διαφέρει από την αντίληψη των ρυθμιστικών αρχών, που βασίζονται σε εμπειρικά στοιχεία και τεχνικές εκτίμησης κινδύνου.

Τα συστήματα παρακολούθησης και ελέγχου υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων μπορούν να μετριάσουν τις ανησυχίες για την ασφάλεια των τροφίμων. Οι προσπάθειες επικοινωνίας των κινδύνων πρέπει να αντιμετωπίσουν τις ανησυχίες για την αξιοπιστία και να δημιουργήσουν συστήματα διάδοσης πληροφοριών για να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών και του κοινού. Οι καταναλωτές πρέπει να κατανοήσουν τις διαδικασίες ασφάλειας των τροφίμων και να οικοδομήσουν εμπιστοσύνη μέσω των συστημάτων και των μηχανισμών. Η εμπιστοσύνη μπορεί να επηρεάσει την αντίληψη κινδύνων, ιδίως όταν τα άτομα δεν έχουν επαρκείς γνώσεις για ένα σημαντικό θέμα. Έχει υποστηριχθεί ότι η αντίληψη των καταναλωτών για την τεχνολογία είναι πιο θετική και αποδεκτή όταν εμπιστεύονται τον επίσημο οργανισμό διαχείρισης κινδύνων. Στην πραγματικότητα, η έκθεση της ΕΕ του 2021 σχετικά με τα υπολείμματα ΦΠ στα τρόφιμα δείχνει ότι η Ελλάδα συνέλεξε 36,3 δείγματα ανά 100.000 κατοίκους, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 30,3. Επιπλέον, το ποσοστό των μη συμμορφούμενων δειγμάτων τροφίμων στην Ελλάδα ήταν 3,1%, χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 3,7%.

Σε πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρόμετρου, οι Έλληνες κατέλαβαν την πρώτη θέση όσον αφορά στο προσωπικό ενδιαφέρον για την ασφάλεια των τροφίμων. Προηγούμενες έρευνες του Ευρωβαρομέτρου έδειξαν ότι η τάση αυτή είναι σταθερή τα τελευταία χρόνια. Η προηγούμενη έρευνά μας (Μέρος Α') διαπίστωσε ότι οι Έλληνες καταναλωτές ανησυχούσαν ιδιαίτερα για τις επιπτώσεις των υπολειμμάτων ΦΠ στην υγεία των ιδίων και των οικογενειών τους. Η παρούσα έρευνα συνιστά τη συνέχεια της προηγούμενης (Μέρος Β') και έχει ως στόχο να βελτιώσει την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι Έλληνες καταναλωτές αντιλαμβάνονται την ασφάλεια των **ελληνικών φυτικών τροφίμων**, τις **πηγές πληροφόρησής τους** σχετικά με τα ΦΠ και την ασφάλεια των τροφίμων, καθώς και τις **προγνωστικές μεταβλητές** που σχετίζονται με τις πεποιθήσεις τους.

Αποτελέσματα της έρευνας

Στην έρευνα αυτή, που εκπονήθηκε τον Μάρτιο 2021, συμμετείχαν 1.846 καταναλωτές από όλες τις Περιφέρειες της Χώρας μας. Η επεξεργασία των δεδομένων έγινε με τη βοήθεια μεθόδων πολυμεταβλητής στατιστικής ανάλυσης (ανάλυση κυρίων συνιστωσών, λογαριθμική παλινδρόμηση και ανάλυση λανθανουσών υποομάδων). Η πλήρης δημοσιευμένη μελέτη (2023) είναι ελεύθερα διαθέσιμη στους ενδιαφερόμενους καθώς και η προηγούμενη αυτής (2022)^(*). Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι οι μισοί (49,5%) συμμετέχοντες αμφισβητούν την ασφάλεια των

ελληνικών φυτικών τροφίμων, έναντι αυτών που παράγονται σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ. Παρατηρείται μία σαφής διχογνωμία μεταξύ των Ελλήνων καταναλωτών σε αυτό το θέμα.

Τα αποτελέσματα συνοψίζονται στον ακόλουθο **Πίνακα**:

Γενικά ερευνητικά ερωτήματα	Κυριότερα συμπεράσματα
(Α) Πώς αντιλαμβάνονται οι Έλληνες καταναλωτές την ασφάλεια των ελληνικών φυτικών τροφίμων όσον αφορά τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ;	- Οι Έλληνες καταναλωτές ανησυχούν περισσότερο από τους λοιπούς Ευρωπαίους για τα υπολείμματα ΦΠ στα τρόφιμα, δείχνοντας σημαντική αβεβαιότητα για τα τρόφιμα φυτικής προέλευσης. - Όσον αφορά στην ασφάλεια των ελληνικών φυτικών τροφίμων, οι απόψεις των Ελλήνων καταναλωτών είναι βαθύτατα διχασμένες.
(Β) Ποιες δημογραφικές μεταβλητές και προσωπικές στάσεις προβλέπουν τις απόψεις των Ελλήνων καταναλωτών για την ασφάλεια των ελληνικών φυτικών τροφίμων;	- Η αντιλαμβανόμενη ασφάλεια των τροφίμων φυτικής προέλευσης έχει θετικό αντίκτυπο και διαμορφώνεται από τα μέτρα ελέγχου και την αποτελεσματική εφαρμογή των κανονισμών για τα ΦΠ και την ασφάλεια των τροφίμων. - Η τριτοβάθμια εκπαίδευση επηρεάζει θετικά τις αντιλήψεις των καταναλωτών για την ασφάλεια των τροφίμων. - Οι Έλληνες καταναλωτές ηλικίας άνω των 45 ετών είναι πιο πιθανό να θεωρούν τα φυτικά τρόφιμα ασφαλή λόγω του υψηλότερου μορφωτικού τους επιπέδου. - Το ανδρικό φύλο επηρεάζει θετικά τις αντιλήψεις των καταναλωτών. - Η ιχνηλασιμότητα και η πιστοποίηση των φυτικών τροφίμων στην Ελλάδα επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την αντίληψη των καταναλωτών για την ασφάλεια των τροφίμων. - Οι αντιλήψεις για τα οφέλη από τη χρήση ΦΠ επηρεάζουν θετικά την ασφάλεια των ελληνικών τροφίμων. - Η αντίληψη υψηλού κινδύνου υπολειμμάτων ΦΠ μειώνει την αντιλαμβανόμενη ασφάλεια των τροφίμων. - Οι χρήστες ΦΠ που είναι καταναλωτές των δικών τους τροφίμων μπορεί να έχουν ανησυχίες για την ασφάλεια των ελληνικών τροφίμων, καθώς θεωρούν ότι τα ελληνικά τρόφιμα ελέγχονται λιγότερο συχνά. - Η παροχή έγκυρης πληροφόρησης για τα ΦΠ επηρεάζει θετικά την αντιλαμβανόμενη ασφάλεια των φυτικών τροφίμων στην Ελλάδα.
(Γ) Ποιος είναι ο ρόλος των πηγών πληροφόρησης στη διαμόρφωση της αντίληψης των καταναλωτών για την ασφάλεια των ελληνικών φυτικών τροφίμων;	- Για όσους δεν είναι ενημερωμένοι για τη χρήση ΦΠ και τα πρότυπα ασφάλειας τροφίμων, τα ελληνικά προϊόντα θεωρούνται λιγότερο ασφαλή από τα προϊόντα της ΕΕ. - Η ανεπαρκής γνώση συνδέεται με αυξημένη αντίληψη κινδύνων. - Η αποτελεσματική επικοινωνία του κινδύνου είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι οι Έλληνες καταναλωτές κατανοούν τους κανονισμούς για την ασφάλεια των τροφίμων, ιδίως εκείνους που σχετίζονται με τα ΦΠ. Οι σαφείς και έγκυρες πληροφορίες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις κοινωνικές και δημογραφικές παραμέτρους πρόγνωσης της συμπεριφοράς των καταναλωτών.

Η **πληροφόρηση** σχετικά με τη χρήση ΦΠ στα ελληνικά τρόφιμα και γενικότερα γύρω από θέματα ασφάλειας τροφίμων είναι ζωτικής σημασίας για τις αντιλήψεις των καταναλωτών. Η τακτική προσφυγή σε έγκυρες πηγές πληροφόρησης συμβάλλει στην ευνοϊκή αντίληψη για την ασφάλεια των τροφίμων. Όπως προέκυψε από την ανάλυση, η ενημέρωση από επίσημες (έγκριτες) πηγές πληροφόρησης αφορά στις επίσημες ιστοσελίδες φορέων, ενημερωτικά δελτία – ανακοινώσεις – γεωργικές προειδοποιήσεις, επιστημονικές εκδόσεις και γεωπόνους. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έχουν καταδείξει την ύπαρξη θετικής σχέσης μεταξύ της έλλειψης έγκυρης ενημέρωσης και του υψηλού αντιλαμβανόμενου κινδύνου αναφορικά με τα ελληνικά φυτικά τρόφιμα. Δηλαδή, η ενημέρωση για θέματα που σχετίζονται με τα ΦΠ, επιδρά στη στάση των καταναλωτών υπέρ της ασφάλειας των ελληνικών φυτικών τροφίμων.

Συμπεράσματα

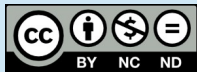
Η μελέτη διαπίστωσε ότι οι Έλληνες καταναλωτές ισορροπούν ανάμεσα σε δύο αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με την ασφάλεια των ελληνικών τροφίμων. Οι μισοί πιστεύουν ότι τα ελληνικά τρόφιμα είναι το ίδιο ασφαλή με άλλα ευρωπαϊκά τρόφιμα, ενώ οι άλλοι μισοί έχουν την αντίθετη άποψη. Εντοπίστηκαν διάφοροι προγνωστικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον διχοτομικό χαρακτήρα της συμπεριφοράς των Ελλήνων καταναλωτών. Αυτοί οι παράγοντες περιλαμβάνουν την αντιλαμβανόμενη ασφάλεια των φυτικών τροφίμων, το επίπεδο εκπαίδευσης, την ηλικία, το φύλο, την αντιλαμβανόμενη συμβολή της ιχνηλασιμότητας στην ασφάλεια των τροφίμων, τα αντιλαμβανόμενα οφέλη από τη χρήση ΦΠ, τον αντιλαμβανόμενο κίνδυνο υπολειμμάτων ΦΠ στα τρόφιμα, την ιδιότητα τού χρήστη ΦΠ και τις πληροφορίες που λαμβάνονται από έγκυρες επίσημες πηγές. Η λήψη έγκυρων, επίσημων πληροφοριών βρέθηκε να συνδέεται με μείωση της αντίληψης κινδύνου, βελτίωση της βαθμολογίας στις μεταβλητές άποψης και θετική απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα για την ασφάλεια των ελληνικών τροφίμων συγκριτικά με τα ευρωπαϊκά.

^(*): Το κείμενο αποτελεί περίληψη τής ελεύθερα διαθέσιμης δημοσιευμένης μελέτης:

Simoglou, K.B., Skarpa, P.E. and E. Roditakis. **2023**. Pesticide Safety in Greek Plant Foods from the Consumer Perspective: The Importance of Reliable Information, *Agrochemicals* 2: 484-502.
<https://doi.org/10.3390/agrochemicals2040027> (Μέρος Β')

Simoglou, K.B., and E. Roditakis. **2022**. "Consumers' Benefit—Risk Perception on Pesticides and Food Safety—A Survey in Greece", *Agriculture* 12(2): 192. <https://doi.org/10.3390/agriculture12020192> (Μέρος Α')

©: Δ.Α.Ο.Κ. Δράμας, 2023

Το φυλλάδιο αυτό χορηγείται δωρεάν υπό την άδεια:

[Creative Commons: Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 - Διεθνές.](#)

Σχεδιασμός-επιμέλεια φυλλαδίου: Κωνσταντίνος Β. Σίμογλου, Γεωπόνος.

Πληροφορίες: pfedaokdramas@vivaldi.net, <https://planthealthdrama.wordpress.com>

Δήλωση πνευματικών δικαιωμάτων: Τα πνευματικά δικαιώματα τού παρόντος ανήκουν στο Τμήμα Ποιοτικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου της Δ.Α.Ο.Κ. Δράμας, δυνάμει τού άρθ.1 τού Ν. 2121/03-03-1993 (Α' 25). Επιτρέπεται η χρήση και αναδιανομή τού παρόντος ως έχει, με αναφορά στην πηγή, για μη κερδοσκοπικούς λόγους. Απαγορεύεται η μερική αναδημοσίευση τού παρόντος χωρίς τη γραπτή άδεια της Δ.Α.Ο.Κ. Δράμας.

